

RIBIČI

V času turških ujm je bil Mokronog dobro utrjen kraj in ni znano, da bi ga turška vojska kdaj osvojila. Verjetno ga je še bolj kot obzidje varovala zatišna lega in ga harači, ki so se raje držali velikih cest, niso niti opazili, pritajenega med griči.

So pa zato ljudem v Mirnski dolini grenile življenje razprtije gosposke. Friderik in Albert, sinova Ernesta Železnega, ki je bil zadnji ustoličen na Gosposvetskem polju, sta se sprla zaradi dediščine. Friderika so podpirali Turjačani in Krški škofje, na Albertovo stran pa so stopili Celjani, ki so bili jezni na Friderika, ker jim ni dovolil, da bi dobskemu gradu (danes del kaznilnice) dozidali obrambni stolp. Leta 1437 se je še krški škof Soderman sprl s Celjani, ker so menda delali škodo na njegovih posestvih pri Celju. Seveda se je v to razprtijo takoj vtaknil vojvoda Friderik.

Nekaj časa se je tako kuhalo, potem je godlja prekipela. Pamet je popolnoma omagala in nastopili so vojaki. Celjski vojski je poveljeval Jan Vitovec. Vojskovodja je najprej onesrečil krške škofo po posestvih na Spodnjem Štajerskem. Kar po vrsti so padali gradovi Vitanje, Bizeljsko, Podsreda. Nato je planil na Gorenjsko in osvojil Turen ob Kokri, Šenpeter pri Kranju in Kropo. Brez premora se je spustil v Zasavje in se iz Radeč povzpел do gradu Erkerstein pri Brunku. Tako hudo ga je razdejal, da ga niso več pozidali. (Kasneje so tu postavili vasico Novi Grad).

Vitovec je nato odrinil v Mirnsko dolino. Vojsko je zbral v okolici Šentruperta in se pripravljaj na osvajanje škrljevskega in mokronoškega gradu. Vojsko je okrepil z nekaj svežimi četami iz Krapine.

Seveda tudi krški škof ni čakal križem rok. Ukazal je nepremagljivo obrambo Mokronoga. Vojvoda Friderik mu je poslal v okrepitev nekaj čet, ki jim je poveljeval stotnik Dirmbacher. Stotniku, profesionalcu, je bilo zaupano poveljstvo nad vsemi branilci Mokronoga. Razporedil jih je v čvrst obrambni sistem, na katerem naj bi si Vitovec polomil zobe.

Nekega dne, tistega daljnjega leta 1440, so se vojaki na obrambnih položajih prebudili v tako zapeljivo jutro, da so se jim začele rojevati čisto civilne ideje, ki so bile odločno v navzkrižju z vojaško doktrino. Vojaki so nemara razmišljali o svoji nesrečni usodi, ki jih je zgrabila in za dolga leta priklenila v ta stan, za kmečko pamet tako nepotrebem, kot je nepotreben bič za dobrega konja. Starešine so se predajali občutkom, ki jih bodo doživljali ob zmagi. Oboji pa so sanjali o ženskah, dobri hrani in vinu.

V opravičilo je treba vendarle povedati, da o sovražniku ni bilo še nobenega sluha. In morda je ravno to napeljalo poveljnika Dirmbacherja, da si je zaželel svežih rib in je podrejenim nemara ukazal: "V bajerju pod mirnskimi gradom se ribe komajda še ogibajo druga drugi. Naredili bomo pohod in tam organizirali ribolov. Za nekaj dni se bomo založili s hrano, vmes pa še pogledali, če je Vitovčeva sodrga že uspela pridrsati v dolino."

Po dveh urah pohoda se je vojska že spremenila v ribiče, obilen ulov pa v pravo ribiško veselico. Verjetno bi ta dan ostal vsem, razen ribam in Mirnčanom, v čudovitem spominu, če ga ne bi Vitovec zelo grdo začinil. Takoj, ko so mu ogleduhi prinesli vest, da so se branilci Mokronoga spravili nad ribe v mirnskem ribniku, je svoje čete poslal v napad. Ribiči so se sicer postavili v bran, vendar neuspešno. Tudi beg ni pomagal, kajti Vitovčeva vojska ni bila milostna in malo jih je bilo, ki so bili nagrajeni z ujetništvom. Med srečneži, ki so jih odgnali v Krapino in zaprli v trdnjavski stolp, je bil tudi glavni ribič, stotnik Dirmbacher.

Poveljniku celjskih čet, Janu Vitovcu, je bila pot do škrljevskega in mokronoškega gradu na stežaj odprta.

Čez čas je sprta gosposka sklenila mir. Škrljevski in mokronoški grad sta bila vrnjena krškim škofom.

Pisec ni mogel stakniti podatkov o tem, komu so bila vrnjena ubita življenja.

Stane Peček